

Η επικίνδυνη αυταπάτη του Τραμπ

Του Δημήτρη Μάρδα*
Καθηγητή Οικονομικών Επιστημών του ΑΠΘ
Βουλευτή ΣΥΡΙΖΑ Β' Θεσσαλονίκης

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ κτίζει τείχη προστασίας επιβάλλοντας δασμούς εισαγωγής στο ασάλι και το αλουμίνιο, στο όνομα της προστασίας της εγχώριας παραγωγής. Κι όλα αυτά χωρίς την παραμικρή συνεννόηση στους κόλπους του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ) κατά τα προβλεπόμενα. Με τις συγκεκριμένες μονομερείς αποφάσεις όμως, επιστρέφει τον πλανήτη στην αρχή της δεκαετίας του 1960, περίοδο εκκίνησης των προσπαθειών για ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου αγαθών χωρίς εμπόδια.

Η απάντηση βέβαια σε τέτοιες τάσεις προστασίας είναι γνωστή εδώ και καιρό. Δόθηκε για πρώτη φορά τον προηγούμενο αιώνα στην κρίση του 1929, όπου τότε η προστασία των εθνικών οικονομιών και η ασυνεννοησία των τότε κυβερνήσεων, προκάλεσαν εμπορικό πόλεμο ανάμεσα στα τότε αναπτυγμένα κράτη, εξέλιξη που κατέληξε σε πραγματικό πόλεμο!

Οι εμπειρίες και τα διδάγματα εκείνης της εποχής οδήγησαν σε άλλες διεξόδους. Έτσι, το 1947 ιδρύθηκε η Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου, η γνωστή GATT, με κύριο στόχο την απελευθέρωση του διεθνούς εμπορίου των αγαθών. Οι προσπάθειες της GATT συστηματικοποιήθηκαν μετά το 1960, με την έναρξη πολυμερών διαπραγματεύσεων υπό την αιγίδα του.

Εκείνη λοιπόν την περίοδο, με πρωτοβουλία του τότε υπουργού εξωτερικών των ΗΠΑ του Ντίλλον, οργανώνει η GATT τον πρώτο πολυμερή γύρο διαπραγματεύσεων της περιόδου, τον «Γύρο του Ντίλλον» το 1961, μόλις τέσσερα χρόνια μετά την ίδρυση της ΕΟΚ (1957).

Ο «Γύρος» αυτός κατέληξαν με μείωση των δασμών κατά 7% κατά μέσο όρο, το 1962. Κατόπιν ήρθε η σειρά του πρόεδρου των ΗΠΑ, του Τζ. Κέννεντυ.

Ο Κέννεντυ πρότεινε έναρξη πολυμερών διαπραγματεύσεων με στόχο τη μείωση των δασμών εισαγωγής κατά 50%, εισήγηση που την αποδέχθηκε καταρχάς το Κογκρέσο των ΗΠΑ. Με βάση εκείνη την πρόταση, αρχίζει ένας νέος γύρος πολυμερών διαπραγματεύσεων το 1964, που ονομάστηκε «Γύρος του Κέννεντυ» προς τιμήν του εκλιπόντος προέδρου.

Με τη λήξη των επεισοδιακών εργασιών του το 1967, αποφασίσθηκε η μείωση των δασμών εισαγωγής στα βιομηχανικά προϊόντα –πλην κάποιων εξαιρέσεων φυσικά– κατά 35% κατά μέσο όρο, από το 1967-1972. Τα αγροτικά προϊόντα εξαιρέθηκαν από την απελευθέρωση αυτή, παρά τις πιέσεις των ΗΠΑ, που λίγο έλειψαν να τινάξουν τα πάντα στον αέρα.

Παρά την πετρελαϊκή και νομισματική κρίση, όπως και την περιστολή της παγκόσμιας ζήτησης, αρχίζει πάλι το 1973 ένας άλλος γύρος διαπραγματεύσεων «ο Γύρος του Τόκου». Αυτός έκλεισε το 1979 με επιτυχία, μετά από επτά χρόνια επίπονων διαπραγματεύσεων. Αποφασίσθηκε ειδικότερα, η περαιτέρω μείωση των δασμών εισαγωγής των βιομηχανικών προϊόντων κατά 30% κατά μέσο όρο, η ένταξη κάποιων αγροτικών προϊόντων στη μάχη της παγκοσμιοποίησης και τέλος τέθηκε επί τάπητος η πρώτη προσπάθεια με στόχο τη ρύθμιση

της ακαταστασίας που υπήρχε στα μέτρα μη δασμολογικού χαρακτήρα (π.χ. τεχνητά εμπόδια στο εμπόριο κ.λπ).

Τα όσα αποφασίσθηκαν, εφαρμόστηκαν από το 1980 ως τα τέλη του 1986. Τον Σεπτέμβριο του 1986, τρία σχεδόν χρόνια πριν την πτώση του Τείχους του Βερολίνου, αρχίζει ένας νέος γύρος διαπραγματεύσεων ο «Γύρος της Ουρουγουάης», με ημερομηνία λήξης τον Απρίλιο του 1994. Με τον «Γύρο» αυτό, πέραν των όσων αποφασίσθηκαν για τα βιομηχανικά προϊόντα –40% μείωση δασμών στις αναπτυγμένες χώρες και 30% στις αναπτυσσόμενες– τέθηκαν νέοι στόχοι, ιδιαίτερα τολμηροί. Έτσι, οδηγηθήκαμε στην απελευθέρωση των εμπορίου των αγροτικών προϊόντων και υπηρεσιών.

Το 2001, στο πλαίσιο νέας προσπάθειας με τον ίδιο σκοπό οργανώθηκε ο «Γύρος της Ντόχα», που έληξε το 2006 με αποτελέσματα πολύ φτωχότερα από τα προβλεπόμενα.

Έχοντας υπόψη το μεγάλο ενδιαφέρον όλο και περισσότερων χωρών για αυξημένο μερίδιο στο διεθνές εμπόριο και τα αντικρουόμενα συμφέροντα Βορρά-Νότου, οι πολυμερείς διαπραγματεύσεις έχασαν έδαφος υπέρ άλλης μορφής διαπραγματεύσεων. Έτσι η επιστροφή στις διμερείς διαπραγματεύσεις μεταξύ βιομηχανικών κρατών (ΕΕ-ΗΠΑ, ΕΕ-Καναδά κ.λπ), κερδίζουν έδαφος.

Οι εν λόγω προσπάθειες προσέκρουσαν όμως σε πολλά εμπόδια που προτάθηκαν από οργανωμένους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, όπως και κάποιων κυβερνήσεων με συνέπεια ορισμένες από αυτές να καρκινωβατούν.

Κι ενώ η όλη αναστάτωση όφειλε να οδηγήσει σε νέο γύρο συνεννοήσεων σε πολυμερές επίπεδο, ο Πρόεδρος των ΗΠΑ μονομερώς ύψωσε τείχη προστασίας ακολουθώντας πρακτικές που είχαν ξεχαστεί.

Το μέλλον είναι προδιαγεγραμμένο: Θα αρχίσει ένας εμπορικός πόλεμος ανάμεσα στις ΗΠΑ και τους κύριους εμπορικούς της εταίρους. Όταν φθάσει στα άκρα, θα επανέλθει η συνεννόηση αφήνοντας πίσω τραυματισμένους αν όχι νεκρούς.

Η τάση υπέρ της παγκοσμιοποίησης δεν μείωσε την ανεργία, ενώ η δύναμη που απέκτησαν τόσο το χρηματιστηριακό κεφάλαιο όσο κι οι πολυεθνικές εταιρίες, μέσω της διεθνοποίησης της αγοράς, της παραγωγής και του κεφαλαίου, λειτούργησε εις βάρος των κυβερνήσεων.

Ο περιορισμός της παγκοσμιοποίησης φαίνεται ως μια αναπόφευκτη διαδικασία. Η διασύνδεση των οικονομιών είναι τέτοια όμως, που δεν επιτρέπει αυθαίρετες αποφάσεις και μονομερείς κινήσεις υπέρ της προστασίας της εγχώριας παραγωγής χωρίς ευρύτερη συμφωνία.

*Δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα των Συντακτών 19/3/2018